

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-20 ta' Ottubru, 2021

Appell Inferjuri Numru 468/2005 LM

**Clinical Administrative Services Limited u b'nota tat-23 ta' Marzu 2015 is-
soċjetà AX Holdings Limited (C 3565) assumiet l-atti tal-kawza odjerna
minflok Clinical Administrative Services Limited**
(l-appellanta')

vs.

**Antoinette Mifsud f'isimha proprju u bħala eredi tad-decius Marcel
Mifsud, u b'digriet tal-Qorti tal-14 ta' Jannar 2013 żdiedu bħala konvenuti
eredi ta' Marcel Mifsud Marcel Karl, Marie Desiree, Edward u Stefan ilkoll
aħwa Mifsud, u b'digriet tal-Qorti tad-9 ta' Marzu 2016 fejn hemm indikat
il-kliem "bħala eredi tad-decius Marcel Mifsud"
dawn il-kliem ġew kancellati**
(l-appellati')

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mis-soċjetà rikorrenti **AX Holdings Limited (C 3565)** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà appellanta'] li assumiet l-atti minflok is-soċjetà **Clinical Administrative Services Limited** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà CAS'] permezz ta' nota ppreżentata fit-23 ta' Marzu, 2015, mis-sentenza mogħtija fis-16 ta' Diċembru, 2020, [minn issa 'l quddiem 'is-sentenza appellata'], mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) [minn issa 'l quddiem 'l-Ewwel Qorti'], li permezz tagħha ddeciediet ir-rikors tagħha fil-konfront tal-intimati **Antoinette Mifsud f'isimha proprju u bħala eredi tad-decujus Marcel Mifsud**, [minn issa 'l quddiem 'l-appellata'] u b'digriet tal-Ewwel Qorti tal-14 ta' Jannar, 2013 żdiedu bħala intimati eredi ta' Marcel Mifsud, **Marcel Karl, Marie Desiree, Edward u Stefan, ilkoll aħwa Mifsud** [minn issa 'l quddiem 'l-appellati aħwa Mifsud'], filwaqt li b'digriet tal-Ewwel Qorti tad-9 ta' Marzu, 2016 fejn hemm indikat il-kliem "*bħala eredi tad-decujus Marcel Mifsud*" dawn il-kliem ġew kancellati, billi ċaħdet it-talba tagħha, bl-ispejjeż ta' dik is-sentenza u tas-sentenzi preliminari tal-4 ta' Ottubru, 2006, u tat-22 ta' Ġunju, 2016, a karigu tal-istess soċjetà appellanta.

Fatti

2. Il-fatti tal-każ odjern huma pjuttost sempliċi u jirrigwardaw pretensjoni ta' ħlas li qiegħda tiġi vantata mis-soċjetà appellanta fil-konfront tal-appellati,

tal-fatturi li esebiet bħala Dok. MW-02 u Dok. MW-03 a *fol.* 121 u 122 tal-proċess.

Mertu

3. Is-soċjetà CAS istitwiet dawn il-proċeduri quddiem l-Ewwel Qorti permezz tal-prezentata ta' rikors fid-9 ta' Awwissu, 2005 fejn ħarket lill-appellata Antoinette Mifsud f'isimha proprju u anki bħala eredi tal-mejjet Marcel Mifsud, sabiex tgħid għaliex m'għandhiex tiġi kkundannata minn dik il-Qorti sabiex tħallas is-somma ta' elf, tmien mija u ħamsa u disgħin Liri Maltin u ħmistax-il ċenteżmu (Lm1,895.15) ekwivalenti għal erbat elef, erba' mija u erbatax-il Euro u wieħed u ħamsin ċenteżmu (€4,414.51), rappreżentanti prezz ta' servizzi reži lilha, inkwantu għal elf, seba' mija u sebgħin Liri Maltin u tnejn u sittin ċenteżmu (Lm1,770.62) ekwivalenti għal erbat elef, mija u erbgħa u għoxrin Euro u tlieta u erbgħin ċenteżmu (€4,124.43) għal servizzi reži lilha personalment, u inkwantu għal mija u erbgħa u għoxrin Liri Maltin u tlieta u ħamsin ċenteżmu (Lm124.53), ekwivalenti għal mitejn u disgħin Euro u tmien ċenteżmi (€290.08), għal servizzi reži lill-mejjet Marcel Mifsud fuq inkarigu tagħhom stess, u dan bl-ispejjeż u bl-imgħaxijiet kummerċjali mid-data tal-fattura kontra tagħhom kif ingunta in subizzjoni.

4. L-appellata wiegħbet billi eċċepiet is-segwenti: (1) in-nullità tal-avviż; (2) l-invalidità tan-notifika tal-avviż; (3) l-appellata mhijiex l-eredi ta' Marcel Mifsud; (4) l-eredità ossia l-eredi ta' Marcel Mifsud għalkemm ċitati ma ġewx indikati u lanqas notifikati; (5) l-azzjoni inkwantu diretta lejn l-appellata u lejn l-eredità

tal-mejjet Marcel Mifsud, kienet preskritta *ai termini* tal-artikoli 2148 u 2149 tal-Kap. 16; u (6) l-azzjoni kienet infondata fil-fatt u fid-dritt, u kienet timmerita li tiġi miċhuda.

5. Fis-6 ta' Settembru, 2010 is-soċjetà appellanta intavolat rikors fejn talbet lill-Ewwel Qorti sabiex tordna l-leġitimazzjoni tal-atti billi jizdiedu Marcel Karl, Marie Desiree, Edward u Stefan, aħwa Mifsud bħala konvenuti eredi ta' Marcel Mifsud. L-Ewwel Qorti laqgħet it-talba tagħha fl-14 ta' Jannar, 2013 u b'hekk l-appellati aħwa Mifsud ipprezentaw ir-risposta tagħhom fil-25 ta' Marzu, 2015 fejn eċċepew: (1) in-nullità tal-kawża u/jew tal-avviż kif notifikat stante li s-soċjetà CAS ma kinitx teżisti aktar; (2) in-nuqqas ta' kompetenza tal-Ewwel Qorti *ratione valoris, inter alia ai termini* tal-artikolu 56A tal-Kap. 12 u l-artikolu 3 tal-Kap. 380; (3) il-preskrizzjoni fil-konfront tagħhom *ai termini* tal-artikoli 2148 u/jew 2149 tal-Kap. 12; (4) huma mhumiex leġittimi kontradditturi għal parti kbira mit-talba; (5) huma m'għandhom jagħtu xejn; (6) it-talbiet huma infondati fil-fatt u fid-dritt, u għalhekk għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż. L-appellati aħwa Mifsud irtiraw l-ewwel eċċezzjoni tagħhom permezz tal-prezentata ta' nota fl-4 ta' Mejju, 2015.

Is-sentenza preliminari tal-4 ta' Ottubru, 2006 dwar l-ewwel u t-tieni eċċezzjoni tal-appellata

6. L-ewwel Qorti ddeċidiet l-ewwel u t-tieni eċċezzjoni sollevati mill-appellata kif ġej:

"Ikkunsidrat

Illi, din is-sentenza preliminari hi limitata għall-ewwel żewġ eċċezzjonijiet kif spjegati fl-imsemmi verbal li sar fis-seduta li nżammet fil-21 ta' April 2006.

Illi hu fatt, riżultanti mill-istess avviż, illi dan hu difettuż skont kif hu mniżżel fl-imsemmi verbal. A bażi ta' dan il-konvenuta tikkontendi li d-difetti in esami huma ta' tali gravità illi għandhom jwasslu sabiex kemm l-avviż kemm in-notifika ta' dan lill-konvenuta (ara fol 7 tal-atti) għandhom jiġu ritenuti bħala nulli. Però, tenut kont li ma jidhirx illi l-istess konvenuta soffriet xi forma ta' preġudizzju permezz tal-imsemmi difetti, l-avviż għandu jiġi ritenut bħala validu skont il-liġi. Difatti, kif jidher mill-istess atti l-konvenuta ssottomettiet l-eċċezzjonijiet tagħha li jinvolvu, oltre dawk in esami materji oħra li għandhom jiġu deċiżi minn din il-Qorti speċifikatament il-preskrizzjoni ta' din l-azzjoni, in-nuqqas ta' integrità tal-ġudizzju u dwar jekk il-konvenuta hiex il-legittimu kontraddittur. Għalhekk la darba il-konvenuta ma soffriet l-ebda forma ta' preġudizzju fid-difiża tagħha, l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet ma jistgħux jiġu akkolti u dan kollu mingħajr il-ħtieġa li tintalab xi korrezzjoni da parti tas-soċjetà attriċi.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tiċċhad l-eċċezzjonijiet enumerati "1" u "2" u tordna l-prosegwiment ta' din il-kawża, bl-ispejjes riservati."

Is-sentenza preliminari tat-22 ta' Ġunju 2016 dwar it-tieni eċċezzjoni tal-appellati aħwa Mifsud

"Kunsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Fir-rikors promotur, is-soċjetà attriċi talbet lill-konvenuta Antoinette Mifsud f'isimha proprju u bħala eredi tad-decujus Marcel Mifsud – f'dawn il-proċeduri irriżulta li fil-fatt din il-konvenuta ma kinitx l-eredi tad-decuius – sabiex:

"tħallas lis-soċjetà attriċi s-somma ta' elf, tmien mija u ħamsa u disgħin Lira Maltin u ħmistax-il ċenteżmu (Lm1,895.15) rapprezentanti prezz ta' servizzi reżi lilek, inkwantu għal elf sebgħa mija u sebgħin Lira Maltin u tnejn u sittin ċenteżmu (Lm1,770.62) għal servizzi reżi lilek, u in kwantu għal mija erbgħa u għoxrin lira Maltin u tlieta u ħamsin ċenteżmu (Lm124.53) għas-servizzi reżi lid-decujus Marcel Mifsud fuq inkarigu tagħhom stess." (sottolinear ta' din il-Qorti).

Fit-tieni eċċezzjoni l-konvenuti eredi tad-decuius Marcel Mifsud eċċepew in-nuqqas ta' kompetenza ta' dina l-Qorti razione valoris, inter alia ai termini tal-Artikolu 56A tal-Kap XII u l-Artikolu 3 tal-Kap. 380."

Dawn il-konvenuti jissottomettu li t-talba attriċi hija maqsuma fi tnejn:

- (1) L-ammont ta' Lm1,770.62 qed jiġi pretiż għal servizzi allegatament reżi lill-konvenuta Antoinette Mifsud; u*
- (2) L-ammont ta' Lm124.53 għal servizzi allegatament reżi lill-awtur tagħhom il-mejjet Marcel Mifsud.*

Huma jissottomettu li ma hemm ebda raġuni fil-liġi għalfejn iż-żewġ ammonti mitluba kellhom jintalbu flimkien, in vista tal-fatt li ma kienux qed jintalbu lill-istess persuna. Huma jsostnu li t-talba tas-somma ta' Lm124.53 kellha ssir separatament kontrihom bħala eredi ta-decius, u mhux issir lil ommhom, il-konvenuta Antoinette Mifsud.

Fis-sena 2005, il-kompetenza razione valoris tat-Tribunal għal Talbiet Żgħar kienet ta' Lm1,500, u għalhekk skont dawn il-konvenuti, it-talba għall-ammont ta' Lm124.53 kellha ssir kontrihom quddiem dan it-Tribunal.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha, s-soċjetà attriċi tissottometti li ladarba skont it-testament ta' żewġha, l-attriċi kienet użufruttwarja tal-beni kollha tiegħu, it-talba għall-ammont ta' Lm124.53, setgħet issir kontriha wkoll. Din is-sottomissjoni hija totalment legalment infondata stante li użufruttwarju jista' jagħmel użu u jieħu l-frott tal-beni tad-decius, iżda ma jistgħax jiddisponi mill-kapital li kien imħolli lill-eredi. Din is-sottomissjoni hija kontradetta mill-fatt stess, li s-soċjetà attriċi talbet li l-eredi tal-mejjet Marcel Mifsud jizdiedu bħala konvenuti f'dawn il-proċeduri. Kieku s-soċjetà attriċi kienet verament temmen f'din is-sottomissjoni tagħha, ma kienx ikollha għalfejn tagħmel din it-talba.

Fit-tieni lok, is-soċjetà attriċi tissottometti illi għalkemm huwa veru li s-servizzi ġew reżi lil Marcel Mifsud, dawn is-servizzi ġew mitluba mill-konvenuta Antoinette Mifsud, kif jingħad fl-avviż. Is-soċjetà attriċi ma gabet l-ebda ombra ta' prova sabiex tissostanzja din l-allegazzjoni tagħha. Bħal fil-każ tal-ewwel sottomissjoni tagħha, din is-sottomissjoni hija kontradetta mill-fatt li s-soċjetà attriċi ħasset in-neċessità li titlob li fil-kawża jizdiedu l-eredi tal-mejjet bħala konvenuti.

Is-soċjetà attriċi tinvoka favur tagħha d-disposizzjonijiet tal-Artikolu 3(3)(b) tal-Kapitolu 380 u l-Artikolu 759 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili. Din il-Qorti hija marbuta bid-disposizzjonijiet tal-Artikolu 759 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, u mhux b'dawk tal-Kapitolu 380, li jirregolaw il-proċedura quddiem it-Tribunal għal Talbiet Żgħar. Għaldaqstant, din il-Qorti se tikkonsidra biss l-Artikolu 759 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili li jippreskrivi hekk:

“Jekk l-attur jitlob il-ħlas ta’ diversi somom bħala li għandhom jingħataw lilu għal raġunijiet differenti, il-valur jiġi determinat mill-ogħla somma, irrispettivament mis-somom iżgħar.”

Is-socjetà attriċi tissottometi li peress li hi qed titlob is-somom lill-konvenuti għal raġunijiet diversi, il-valur tat-talba għandu jiġi determinat mill-ogħla somma, u ċioe l-Lm1,770.62, irrispettivament mis-somma iżgħar ta’ Lm124.53. In vista ta’ dan, hija din il-Qorti li hija kompetenti biex tisma’ u tiddeċiedi l-ogħla talba.

Fl-opinjoni ta’ din il-Qorti, l-Artikolu 759 fuq ċitat ma għandux applikazzjoni fil-każ odjern. Fin-nota ta’ sottomissjonijiet tagħha, is-socjetà attriċi tammetti li s-somom huma mitluba lill-konvenuti “għal raġunijiet differenti” u dawn is-servizzi differenti allegatament ingħataw lil żewġ persuni differenti. Servizzi partikolari ingħataw lill-konvenuta Antoinette Mifsud, u servizzi differenti ingħataw lil Marcel Mifsud.

L-artikolu 759 huwa applikabbli fejn l-attur jitlob lill-istess konvenut/i diversi somom għal raġunijiet differenti. Fil-każ odjern, is-socjetà attriċi qed tippretendi li f’kawża waħda tippretendi somom differenti mingħand konvenuti differenti għal raġunijiet differenti. Fl-opinjoni konsiderata ta’ din il-Qorti ma hux legalment permess li f’kawża waħda jitħarrku numru ta’ konvenuti, meta l-kawżalijiet ma humiex l-istess għal kull konvenut. Kawża tista’ ssir fil-konfront ta’ diversi konvenuti biss, meta t-talbiet ma jkunux misti u l-kawżali tkun uniformi għall-konvenuti kollha.

Għaldaqstant, anke din is-sottomissjoni tas-socjetà attriċi qed tiġi riġettata. Huwa ċar li la darba ex admissis ir-raġunijiet għalfejn qed tippretendi l-ammont ta’ Lm1,770.62 mingħand l-konvenuta Antoinette Mifsud, huma differenti minn dawk għalfejn qed tippretendi l-ammont ta’ Lm124.53 mingħand l-eredi tal-mejjet Marcel Mifsud, hi kellha tintavola kawża għal kull pretensjoni – waħda kontra l-konvenuta Antoinette Mifsud u l-oħra kontra l-eredi ta’ Marcel Mifsud.

Jista’ jkun, li s-socjetà attriċi għamlet kawża waħda, għax kif jidher mill-avviż, assumiet li l-konvenuta Antoinette Mifsud kienet il-werrieta ta’ żewġha, għaliex fi tmin snin ma ndenjatx ruħha tagħmel ir-riċerki testamentarji sabiex tistabbilixxi min kienu l-werrieta ta’ Marcel Mifsud. Però, s-socjetà attriċi missha kienet taf biżżejjed li quddiem din il-Qorti trid iġġib il-provi, u mhux assunzjonijiet. Però dan l-iżball trid tbatih is-socjetà attriċi.

Fiz-żmien li ġiet ipprezentata l-kawża odjerna, talba għal ħlas ta’ Lm124.53 kienet taqa’ fil-kompetenza tat-Tribunal għal Talbiet Żgħar, u l-Artikolu 56A tal-Kodiċi ta’ Proċedura Ċivili jipprojbixxi lil din il-Qorti milli tieġu konjizzjoni ta’ xi talba li taqa’ fil-ġurisdizzjoni ta’ dan it-Tribunal.

Fid-dawl tas-suespost, it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti eredi ta' Marcel Cutajar għandha tiġi milqugħa.

Konkluzjoni

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda tilqa' t-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti Marcel Karl, Desiree, Edward u Stefan aħwa Mifsud, tiddikjara li din il-Qorti hija inkompetenti razione valoris li tiegħu konjizzjoni ta' dik il-parti tat-talba tas-soċjetà attriċi diretta kontra dawn il-konvenuti, u qed tastjeni milli tiegħu konjizzjoni ulterjuri ta' dik il-parti tat-talba attriċi.

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri għandhom jiġu subiti mis-soċjetà attriċi.

Is-soċjetà attriċi u l-konvenuti fuq imsemmija għandhom jieħdu konjizzjoni tad-digriet in camera li din il-Qorti se tagħti illum stess ai termini tat-tieni proviso tal-Artikolu 741(b) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta.

Il-Qorti tordna l-prosegwiment tal-kawża kontra l-konvenuta Antoinette Mifsud skont il-liġi."

Is-Sentenza Appellata

7. L-ewwel Qorti waslet għas-sentenza appellata wara li għamlet is-segwent i konsiderazzjonijiet rilevanti għal dan l-appell:

"Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

13. L-ewwel erba' eċċezzjonijiet tal-konvenuta Antoinette Mifsud ġew sorvolati matul dawn il-proċeduri. Però din il-Qorti fadlilha tikkunsidra l-ħames eċċezzjoni tal-konvenuta qabel tgħaddi biex tikkunsidra l-mertu tal-vertenza.

Il-ħames Eċċezzjoni tal-konvenuta – dwar il-preskrizzjoni ai termini tal-Artikoli 2148 u 2149 tal-Kodiċi Ċivili

14. Permezz tal-ħames eċċezzjoni tagħha, l-konvenuta Antoinette Mifsud eċċepiet il-preskrizzjoni ai termini tal-Artikoli 2148 u 2149 tal-Kodiċi Ċivili. Madankollu la fir-risposta tagħha u lanqas f'xi stadju ulterjuri ta' dawn il-proċeduri il-konvenuta ma

speċifikat taħt liema subinċiż ta' dawn l-Artikoli kienet qiegħda tibbaża l-preskrizzjoni minnha eċċepita.

15. *Il-Qorti tosserva illi l-Artikolu 2111 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi illi: "Il-qorti ma tistax ex officio tagħti effett għall-preskrizzjoni, jekk din ma tiġix eċċepita mill-parti interessata."*

16. *Sentenza li interpretat dan l-artikolu hija dik fl-ismijiet **Joseph Gauci vs Saviour Farrugia** tat-22 ta' Ġunju, 2005 il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) (fn. 7 Per Imħallef Philip Sciberras), li kienet tittratta l-kwistjoni jekk meta tiġi eċċepita l-preskrizzjoni għandux jiġi speċifikat mhux biss l-artikolu tal-liġi iżda wkoll is-subartikolu tiegħu. F'din is-sentenza il-Qorti tal-Appell irriteriet hekk:*

"Dan l-artikolu huwa ċar biżżejjed u l-interpretazzjoni dwaru hi din. Il-ġudikant ma jistax jirriċerka d'ufficio il-fatti kostituttivi ta' eċċezzjoni riżervata mil-liġi lill-partijiet. Hekk ukoll lanqas jista' l-ġudikant jassumi d'ufficio tali fatti fid-deċiżjoni tiegħu għall-fini li jiddikjara l-preskrizzjoni tal-azzjoni jekk din ma tkunx giet espressament dedotta;

... ..

Irid jingħad ukoll illi l-proposizzjoni ġenerika tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mill-parti nteressata ma tawtorizzax lill-ġudikant biex jindividwa hu t-tip tal-preskrizzjoni li tgħodd għall-każ. Dan għaliex huwa l-parti li għandu l-oneru jagħżel liema waħda mill-varji ipotesijiet prezunti mil-liġi hi applikabbli. Fin-nuqqas ta' indikazzjoni speċifika l-eċċezzjoni nnifisha ma tistax ħlief tiġi dikjarata inammissibbli. A propozitu anke f'dan il-kuntest ġie deċiż illi "l-eċċepita preskrizzjoni bjennali mhix indikata b'mod suffiċjement ċar u speċifiku in kwantu l-Artikolu 2254 (illum 2149) f'ben ħames inċiżi distinti jipprospetta l-preskrizzjoni ta' azzjonijiet għal kollox differenti waħda mill-oħra." – *Joseph Grech vs Emanuele Camilleri et, Appell Kummercjali, 21 ta' Marzu 1977*"

17. *L-Artikolu 2148 tal-Kodiċi Ċivili jipprospetta l-preskrizzjoni f'sitt sub-inċiżi distinti, filwaqt li fiż-żmien meta ingħatat din l-eċċezzjoni l-Artikolu 2149 kien jikkontempla ħames azzjonijiet li jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' sentejn. (fn. 8 Permezz tal-Att VIII tal-2007 ġie mħassar il-paragrafu (e) tal-Artikolu 2149 tal-Kodiċi Ċivili, biex b'hekk illum dan l-artikolu jipprevedi erba' u mhux ħames azzjonijiet li jaqgħu bi preskrizzjoni ta' sentejn.). Kull wieħed mis-subinċiżi ta' dawn iż-żewġ artikoli jipprospetta azzjoni għal kollox differenti mill-oħra. La darba l-konvenuta baqgħet ma indikatx taħt liema subinċiż ta' dawn l-artikoli hi kienet qiegħda tibbaża din l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni, din il-Qorti ma tistax tirriċerka hi stess is-subinċiż li seta' kien applikabbli għall-fattispeċi ta' dan il-każ. Kien jinkombi fuq il-konvenuta l-oneru li tagħżel liema hija dik*

I-ipotesi kontemplata mil-liġi applikabbli għal dan il-każ, u n-nuqqas tagħha li tagħmel dan jirrendi tali eċċezzjoni inammissibbli. Konsegwentement, il-ħames eċċezzjoni tal-konvenuta qed tiġi miċħuda.

18. *In vista ta' dak appena deċiż, ikun eżerċizzju biss akkademiku li din il-Qorti tinoltra ruħha fuq l-argumenti mressqa mill-partijiet fin-noti ta' sottomissjonijiet tagħhom dwar l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni u l-applikabilità o meno tal-Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili u l-emendi li saru f'dan l-Artikolu permezz tal-Att I tal-2017. Għaldaqstant din il-Qorti ser tastjeni milli tieħu konjizzjoni tal-argumenti mressqa mill-partijiet f'dan ir-rigward.*

Il-Mertu

19. *Permezz tas-sitt eċċezzjoni tagħha, il-konvenuta Antoinette Mifsud teċepixxi illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha l-konvenuta spjegat din l-eċċezzjoni billi targumenta li s-servizzi li allegatament ġew reżi lilha ngħataw mill-kumpannija Capua Palace Limited u mhux mis-soċjetà attriċi. In oltre, il-konvenuta tikkontendi li l-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi ma humiex dokumenti oriġinali u għalhekk ma jikkostitwux l-aħjar prova skont il-liġi.*

20. *Da parti tagħha s-soċjetà attriċi tikkontendi li tressqu biżżejjed provi sabiex jissostanzjaw it-talbiet tagħha u targumenta li fl-ebda ħin ma ġie allegat illi s-servizzi indikati fil-fatturi ma ġewx reżi lill-konvenuta jew li dawn is-servizz ġew reżi b'mod ħażin jew negligenti.*

21. *Il-Qorti tibda billi tosserva illi huwa prinċipju ewlieni fil-kamp ċivili illi l-oneru biex tipprova il-każ tagħha jinkombi fuq il-parti attriċi u mhux fuq il-konvenut, u dan għaliex fin-nuqqas tapplika l-massima legali illi actore non probante reus absolvitur. Dan il-prinċipju huwa wkoll rifless fl-Artikolu 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li jippreskrivi illi "Bla ħsara ta' kull dispozizzjoni oħra tal-liġi, l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah." Kien għalhekk jispetta lis-soċjetà attriċi li tipprova sodisfaċentement illi hija kienet kreditriċi tal-konvenuta. Kif inhu magħruf, il-grad ta' prova rikjest fil-proċediment ċivili, għad-differenza ta' dak rikjest fi proċediment kriminali, trid tkun tali li tikkonvinċi lil min irid jagħmel ġudizzju li l-allegazzjoni vantata mill-parti attriċi tirriżulta mill-atti fuq bażi ta' probabilità.*

22. *L-uniċi provi li tressqu fil-mertu f'dawn il-proċeduri kienu x-xhieda ta' Michael Warrington, Kap Eżekuttiv tas-soċjetà attriċi, u ż-żewġ fatturi li ġew esebiti minn dan ix-xhud. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha l-konvenuta targumenta li l-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi huma fotokopji u mhux il-fatturi oriġinali, u li għalhekk dawn ma jikkostitwux l-aħjar prova. Huwa minnu li l-Artikolu 559 tal-Kodiċi ta' Proċedura*

*Civili jipprovdi illi “Il-qorti għandha fil-każijiet kollha tordna li ssirilha l-aħjar prova li l-parti tista’ gġib.”, madankollu dan ma jfissirx li jekk il-parti ma tistax iġġib l-aħjar prova, it-tieni l-aħjar prova hija inammissibbli. Kif għe ritenut fis-sentenza fl-ismijiet **Ġużeppi Cini vs Joseph Cini et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) (fn. 9 Per Imħallef Philip Sciberras) fit-18 ta’ Mejju 2005, “fl-ordinament ġuridiku tagħna tali prova tista’ tiġi ottenuta bi kwalsiasi mod mir-rizultanzi istruttorji, purke titqies vulevoli għall-formazzjoni u konvinċiment tal-ġudikant. Xejn ma huwa eskluż, lanqas l-utilizzazzjoni tax-xhieda jew prova supplita minn xi parti, għaladarba anke din kapaċi tforni elementi favorevoli lill-kontroparti;*

23. *F’dan il-każ Michael Warrington spjega bil-ġurament tiegħu li l-aħjar prova li s-soċjetà attriċi setgħet tipproduċi kienu kopji ta’ dawn il-fatturi u dan għaliex l-oriġinali tagħhom kienu nbgħatu lill-konvenuta. Il-Qorti tqis li mill-atti proċesswali ma hemm xejn li jista’ jwassal lil din il-Qorti sabiex tiddubita l-awtentiċità ta’ dawn il-fatturi. Madankollu kif jirrizulta mill-istess fatturi li fuqhom hija bbażata l-azzjoni attriċi, dawn inħarġu minn Capua Palace Limited u mhux minn AX Holdings Limited jew mis-soċjetà Clinical Administrative Services Limited li oriġinarjament kienet intavolat dawn il-proċeduri. Dan il-fatt iwassal lil din il-Qorti sabiex tikkonkludi li s-servizz li tiegħu qiegħed jintalab il-ħlas kien prestat minn Capua Palace Limited.*

24. *Huwa minnu li fuq il-fatturi hemm indikat li din il-kumpannija tiffirma parti minn grupp ta’ kumpanniji bl-isem AX Holdings. Madankollu il-Qorti tosserva li Clinical Administrative Services Limited, AX Holdings Limited u Capua Palace Limited huma tlett soċjetajiet separati u distinti minn xulxin. Ma hemmx dubbju li kull soċjetà fi “grupp ta’ soċjetajiet” għandha personalità ġuridika distinta u għandha d-debituri u l-kredituri tagħha. Min-naħa l-oħra, m’hemmx dubbju li filwaqt li “grupp ta’ soċjetajiet” jistgħu ikunu jikkostitwixxu intrapriża waħda mil-lat tar-realtà ekonomika, legalment m’għandu l-ebda eżistenza separata. Din il-Qorti ma tistax ma tosservax dan il-fatt ġuridiku.*

25. *Is-soċjetà attriċi naqset milli tressaq provi sodisfaċenti li l-kumpannija AX Holdings Limited hija s-suċċessur fit-titolu tas-soċjetà Capua Palace Limited u tas-soċjetà Clinical Administrative Services Limited. Fl-atti ma hemm ebda dokument in sostenn ta’ din it-teżi tas-soċjetà attriċi, għajr għal dikjarazzjoni tax-xhud Michael Warrington li l-ewwel qal li s-soċjetà attriċi “hija sussidjarja ta’ AX Holdings” imbagħad qal li s-soċjetà attriċi “għet immerġjata go AX Holdings”. (Ara x-xhieda ta’ Michael Warrington a fol. 127 tal-proċess). Madankollu il-Qorti tqis li din id-dikjarazzjoni ma hijjex biżżejjed sabiex tneħħi minn fuq is-soċjetà attriċi l-oneru li tipprova l-fatti minnha allegati. Dan ma kienx sempliciment każ fejn l-istess soċjetà biddlet isimha fil-kors taż-żmien iżda tlett kumpanniji differenti b’personalità ġuridika distinta. Il-Qorti*

tqis li s-soċjetà attriċi setgħet faċilment tagħmel tali prova bl-esebizzjoni ta' dokumenti li ċertament kienu aċċessibbli għaliha, u din il-Qorti ma tistax tikkolma n-nuqqasijiet fil-produzzjoni tal-provi da parti tas-soċjetà attriċi billi tassumi dak illi mill-atti ma jirriżultax.

26. Għaldaqstant, stante li ma tirriżultax suffiċjentement ippruvata, it-talba attriċi ser tiġi miċħuda."

L-Appell

8. Is-soċjetà appellanta ppreżentat r-Rikors tal-Appell tagħha fl-4 ta' Jannar, 2021, fejn qiegħda titlob lil din il-Qorti sabiex jogħgobha tirrifirma s-sentenza tal-Ewwel Qorti, billi filwaqt li tikkonfermaha fejn din ċaħdet il-ħames eċċezzjoni tal-appellata, tirrevoka, tħassar u tannulla dik il-parti fejn laqgħet fil-mertu s-sitt eċċezzjoni tal-appellata, u minflok tiċħad din l-eċċezzjoni u tilqa' t-talba tas-soċjetà appellanta bl-ispejjeż tal-proċeduri kollha kontra l-appellata, u bl-imgħax mid-data li fiha hija ppreżentat l-avviż quddiem l-Ewwel Qorti. Tgħid li l-aggravju ewlieni tagħha huwa li l-Ewwel Qorti għamlet interpretazzjoni ħażina tal-fatti u b'hekk waslet għal konkluzjonijiet li kienu fattwalment u legalment żbaljati.

Ir-Risposta tal-Appell

9. L-appellati ppreżentaw ir-Risposta tal-Appell tagħhom fis-27 ta' Jannar, 2021 fejn talbu lil din il-Qorti sabiex tiċħad it-talba tas-soċjetà appellanta, filwaqt li tikkonferma s-sentenza appellata fl-intier tagħha għal dawk ir-raġunijiet li jfissru fir-risposta tagħhom.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

10. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta fid-dawl ta' dak li ddecidiet l-Ewwel Qorti, u dan filwaqt li ser tieġu wkoll inkonsiderazzjoni s-sottomissjonijiet tal-appellata.

11. Is-soċjetà appellanta tibda billi tirrileva li l-eċċezzjoni tad-diskontinwità jew nuqqas ta' identità bejn is-soċjetà Clinical Administrative Services Limited (Clinical) u AX Holdings Limited (AX) qatt ma kienet giet formalment eċċepita. Dan kien ifisser li l-eċċezzjoni saret fin-nota ta' sottomissjonijiet u giet aċċettata mill-Ewwel Qorti, meta tali eċċezzjoni kellha ssir b'mod formali, jew tkun l-Ewwel Qorti stess li tissollevaha u tiddecidieha, fejn kellha tingħata opportunità lill-partijiet li jressqu l-provi u s-sottomissjonijiet tagħhom skont l-artikolu 732A tal-Kap. 12. Is-soċjetà appellanta tgħid li l-Ewwel Qorti ssollevat il-punt f'kuntest aktar wiesgħa fejn fil-fatt tista' tinkludi kollox. Is-soċjetà appellanta għamlet riferiment għal dawk id-dokumenti li hija annettiet mar-rikors tal-appell tagħha a tenur tal-artikolu 145 tal-Kap. 12, u spjegat kif dawn kienu juru li s-soċjetà Clinical Administrative Services kienet bidlet isimha għal Universal Supplies Limited, u wara din giet *merged by acquisition* minn AX Holdings Limited. Dwar il-mertu, tirrileva li l-unika prova hawn kienet ix-xhieda ta' Michael Warrington li ma giet bl-ebda mod kontradetta. Tispjega li l-fatturi kif intestati Capua Palace Hospital kienu juru l-isem tal-isptar li kien operat mis-soċjetà appellanta. Din tal-aħħar issostni li l-eċċezzjonijiet qatt ma kienu fil-mertu u kienu biss proċedurali u dilatorji u qatt ma kien gie miċħud il-fatt li s-servizz ingħata u l-prestazzjonijiet mediċi ngħataw.

12. L-appellati wiegħbu fis-27 ta' Jannar, 2021 fejn talbu lil din il-Qorti sabiex qabelxejn tisfilza u/jew tneħhi d-dokumenti kollha annessi mar-rikors tal-appell, u li tiċċhad l-appell tas-soċjetà appellanta u tikkonferma s-sentenza appellata. Jikkontendu illi jekk is-soċjetà appellanta xtaqet tispjega aħjar u/jew tipproduci evidenza ulterjuri, hija kellha kull opportunità li tagħmel dan quddiem l-Ewwel Qorti, fejn il-proċeduri odjerni kienu nfetħu saħansitra fis-sena 2005. L-appellati jiċċdu l-allegazzjoni li l-Ewwel Qorti kienet *a sua sponte* ssollewat xi punti, u jsostnu li din kienet imxiet skont il-poteri mogħtija lilha. Għal dak li jirrigwarda l-appellati aħwa Mifsud, jgħidu li s-sentenza preliminari tat-22 ta' Ġunju, 2016 ma kinitx għet ikkontestata, u għalhekk din illum hija *res judicata* fil-konfront tal-istess aħwa Mifsud, u għalhekk din il-Qorti m'għandhiex tiegħu konjizzjoni tal-appell kif magħmul kontrihom.

13. Il-Qorti tibda billi tgħid li l-appellati għandhom raġun fir-rigward ta' kif sar l-appell fil-konfront tal-appellati aħwa Mifsud. Tirrileva li s-sentenza appellata ddeċidiet il-ħames u s-sitt eċċezzjonijiet tal-appellata, filwaqt li ċaħdet it-talba tas-soċjetà appellanta. Għalhekk dik is-sentenza appellata tiswa biss fil-konfront tal-appellata.

14. Wara li rat l-artikolu 145 u l-artikolu 150 tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, il-Qorti tqis illi ma jeżistux iċ-ċirkostanzi eċċezzjonali li trid il-liġi sabiex hija tkun tista' tippermetti l-produzzjoni ta' dokumenti godda f'dan l-istadju, u għalhekk id-dokumenti annessi mar-Rikors tal-Appell tas-soċjetà appellanta¹ m'għandhomx jitqiesu bħala prova f'dawn il-proċeduri.

¹ A fol. 5 et seq. tal-proċess.

15. Il-Qorti tagħraf li s-sentenza appellata hija waħda tajba. L-Ewwel Qorti qabelxejn irrilevat li l-unika prova li kienet tressqet quddiemha dwar il-mertu kienet ix-xhieda ta' Michael Warrington, il-Kap Eżekuttiv tas-soċjetà appellanta, li min-naħa tiegħu esebixxa żewġ fatturi maħruġa lill-appellata bid-data tas-17 ta' Diċembru, 2002. Dwar id-difiża li ressqet l-appellata permezz tas-sitt eċċezzjoni tagħha, l-Ewwel Qorti osservat li filwaqt li l-imsemmija appellata kienet eċċepiet li t-talbiet tas-soċjetà appellanta huma infondati fil-fatt u fid-dritt, fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha spjegat din l-eċċezzjoni tagħha billi argumentat li s-servizzi li allegatament ingħataw lilha ġew reżi mill-kumpanija Capua Palace Limited u mhux mis-soċjetà appellanta, u l-fatturi mhumiex dokumenti originali, u għalhekk ma kinux l-aħjar prova skont il-ligi. Għalkemm huwa minnu li l-eċċezzjoni kif magħmula hija waħda wiesgħa ħafna, iżda kif tgħid l-Ewwel Qorti, prinċipju ewlieni fil-kamp ċivili huwa li l-oneru tal-prova jaqa' fuq il-parti attriċi u mhux dik konvenuta, u dan il-prinċipju huwa rifless fl-artikolu 562 tal-Kap. 12. B'hekk qalet li kien jispetta lis-soċjetà appellanta li turi b'mod sodisfaċenti li hija kienet kreditriċi tal-appellata, u l-Qorti żżid tgħid li t-talba tagħha kienet tfalli anki mingħajr l-eċċezzjoni tal-appellata. Għal dak li kien jirrigwarda l-fatturi esebiti mix-xhud Michael Warrington, l-Ewwel Qorti filwaqt li kkostatat li l-appellata kienet qiegħda tikkontetndi li dawn ma kinux l-originali u għalhekk ma kinux jikkostitwixxu l-aħjar prova, iddikjarat li ma kien hemm xejn fl-atti proċesswali li seta' jwassal sabiex hija jkollha dubju dwar l-awtentiċità tagħhom. Iżda mill-istess fatturi li fuqhom kienet straħet l-azzjoni tas-soċjetà appellanta, kien jirriżulta li dawn saru mis-soċjetà Capua Palace Limited u mhux mis-soċjetà appellanta jew mis-soċjetà CAS li originarjament kienet intavolat il-proċeduri odjerni. B'hekk l-Ewwel Qorti fid-dawl tal-fatturi li ġew ippreżentati

mis-soċjetà appellanta stess, għustament waslet għall-konklużjoni li s-servizz li tiegħu kien qed jintalab il-ħlas, kien wieħed li gie pprestat mis-soċjetà Capua Palace Limited. L-Ewwel Qorti iżda ma waqfitx hemm u komplet tistħarreg jekk kienx hemm ness fattwali u legali bejn din is-soċjetà u l-appellata, u tgħid li s-soċjetà appellanta kienet naqset milli tressaq provi sodisfaċenti li hija kienet is-suċċessur tas-soċjetà Capua Palace Limited u tas-soċjetà CAS, għaliex fl-atti kien hemm biss dikjarazzjoni tax-xhud Michael Warrington, li qal li s-soċjetà appellanta *“hija sussidjarja ta’ AX Holdings”*, imbagħad qal li s-soċjetà attriċi *“giet immerġjata għol-AX Holdings”*. L-Ewwel Qorti qieset li s-soċjetà appellanta setgħet faċilment tressaq prova permezz ta’ dokumenti li bla dubju kienu aċċessibbli għaliha, iżda ddikjarat li hija ma setgħetx tikkolma n-nuqqasijiet fil-produzzjoni tal-provi li weriet is-soċjetà appellanta billi tassumi dak li mill-atti ma kienx jirriżulta. Il-Qorti tikkondividi pjenament dawn il-konsiderazzjonijiet kif magħmula mill-Ewwel Qorti, u għalhekk tgħid li sewwa kkonkludiet li t-talba tas-soċjetà appellanta ma kinitx tirriżulta suffiċjentement ippruvata. Ma kien hemm l-ebda mod li l-Ewwel Qorti setgħet tasal għal konklużjoni oħra.

16. Għaldaqstant din il-Qorti ssib l-aggravju tas-soċjetà appellanta mhux għustifikata, u tiċħdu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi l-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tas-soċjetà appellanta billi tiċħdu, filwaqt li tilqa’ s-sitt eċċezzjoni tal-appellata u tiċħad it-

talba tas-soċjetà appellanta, u tikkonferma s-sentenza appellata fl-intier tagħha.

L-ispejjeż tal-ewwel istanza jibqgħu kif deċiżi, u dawk tal-appell odjern ikunu wkoll a karigu tas-soċjetà appellanta.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**